

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi lapsilisälain
7 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan lapsilisälakia muutettavaksi siten, että lapsilisän yksinhuoltajakorotusta nostetaan nykyisestä 36,60 eurosta 46,60 euroon lasta kohden kalenterikuukaudelta.

Esitys liittyy valtion vuoden 2008 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2008.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Lapsilisälain (796/1992) 1 §:n 1 momentin mukaan alle 17-vuotiaan lapsen elatusta varten maksetaan valtion varoista lapsilisää.

Lapsilisälain 6 §:n mukaan oikeus lapsilisän nostamiseen on nostajaksi ilmoitetulla lapsen vanhemmalla tai huoltajalla, jonka huollossa lapsi on. Jos lapsilisän nostamiseen oikeutetusta henkilöstä syntyy epäselvyyttä, kuuluu oikeus lapsilisän nostamiseen sille henkilölle, joka pääasiassa huolehtii lapsen hoidosta ja kasvatuksesta. Jos lapsen hoidosta ja kasvatuksesta huolehtii muu kuin lapsen vanhempi tai huoltaja, oikeus lapsilisän nostamiseen on hänellä.

Lapsilisälain 7 §:n 1 momentin mukaan lapsilisä on lasta kohden 100 euroa kalenterikuukaudessa. Jos lapsilisän nostamiseen oikeutetulla henkilöllä on oikeus nostaa lapsilisää useammasta kuin yhdestä lapsesta, lapsilisän määrä on toisesta lapsesta 110,50 euroa, kolmannesta lapsesta 131 euroa, neljänestä lapsesta 151,50 euroa ja jokaisesta seuraavasta lapsesta 172 euroa kalenterikuukaudessa (lapsilisälain 7 §:n 2 momentti).

Lapsilisälain 7 §:n 3 momentissa säädetään lapsilisän yksinhuoltajakorotuksesta. Yksinhuoltajan lapsesta lapsilisä maksetaan korotettuna 36,60 eurolla kalenterikuukaudessa.

Yksinhuoltajalla lapsilisälaisissa tarkoitetaan lapsilisän nostamiseen oikeutettua henkilöä, joka ei lapsilisän maksukuukauden alkaessa ole avioliitossa tai joka ennen maksukuukauden alkua on muuttanut puolisostaan erilleen yhteiselämän lopettamiseksi. Yksinhuoltajana ei kuitenkaan pidetä henkilöä, joka avioliittoa solmimatta jatkuvasti elää yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa toisen henkilön kanssa.

Jos lapsi on kunnan kustannuksella hoidettavana laitospai perhehoidossa kalenterikuukautta pidemmän ajan, lapsilisä maksetaan lapsilisälain 11 §:n 1 momentin nojalla sille kunnalle, joka ensisijaisesti vastaa hänen hoitokustannuksistaan. Kun lapsi on perhehoitajalaisissa (312/1992) tarkoitettulla tavalla sijoitettuna perhehoitoon, Kansaneläkelaitos voi sosiaalilautakuntaa kuultuaan oikeuttaa perhehoitajan nostamaan lapsilisän (lapsilisälain 11 §:n 2 momentti).

Lapsilisälain 7 §:n 4 momentin mukaan, jos lapsi on edellä 11 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla laitospai perhehoidossa ja lapsilisä maksetaan kunnalle taikka jos lapsilisä maksetaan lapsilisälain 12 §:n 1 momentin nojalla 15 vuotta täyttäneelle lapselle itselleen, lapsilisä on 100 euroa kalenterikuukaudessa. Yksinhuoltajan lapsesta lapsilisä maksetaan tällöinkin korotettuna 36,60 eurolla kalenterikuukaudessa.

Lapsilisien määriä on muutettu viimeksi vuoden 2004 alusta lukien. Tällöin perheen ensimmäisestä lapsilisään oikeuttavasta lapsesta maksettavan lapsilisän määrä korotettiin 90 eurosta nykyiseen 100 euroon kalenterikuukaudessa. Lisäksi lapsilisän yksinhuoltajakorotusta nostettiin 33,60 eurosta nykyiseen 36,60 euroon lasta kohti kalenterikuukaudelta.

Lapsilisän toimii tulontasauksena lapsiperheiden ja lapsettomien kotitalouksien välillä. Lapsilisää maksetaan perheelle lapsesta aiheutuvien kustannusten korvaamiseksi ja se on lapsikohtainen, kaikille lapsiperheille maksettava etuus.

Lapsilisää alettiin maksamaan korotettuna yksinhuoltajan lapsista niin sanotun perhetukiudistuksen yhteydessä vuoden 1994 alusta lukien. Uudistuksessa pyrittiin selkeyttämään lapsiperheiden taloudellista tukijärjestelmää purkamalla lähes kaikki verotuksen lapsivähennykset, mukaan lukien kunnallisverotuksen yksinhuoltajavähennys.

Yksinhuoltajaperheiden osuus kaikista lapsiperheistä kasvoi koko 1990-luvun mutta se on pysynyt melko samana vuosituhannen vaihteen jälkeen. Yksinhuoltajaperheitä on noin 20 % kaikista lapsiperheistä. Tämän ryhmän toimeentulo on kokonaisuutena eriyistä heikentynyt, vaikka ryhmä onkin toimeentuloltaan heterogeeninen. Tilastollisesti yksinhuoltajaperheiden pienituloisuusaste oli vuonna 2005 kaksi kertaa niin yleistä kuin keskimäärin väestöstä ja viisi kertaa niin yleistä kuin yksilapsisissa perheissä, joissa on molemmat vanhemmat.

Vuonna 2006 lapsilisään oikeuttavia lapsia oli kaikkiaan 1 030 712, joista yksinhuoltajien lapsia 155 085. Vuonna 2007 lapsilisään oikeuttavia lapsia on arvioitu olevan 1 021 100, joista yksinhuoltajaperheiden lapsia 157 000. Lasten lukumäärän arvioidaan edelleen vähenevän siten, että vuonna 2008 lapsilisään oikeuttavia lapsia arvioidaan olevan 1 028 200. Yksinhuoltajaperheiden lapsien lukumäärän oletetaan pysyvän suurin piirtein ennallaan vuonna 2008, mutta heidän osuutensa kaikista lapsista kasvaa.

Pääministeri Vanhasen II hallituksen hallitusohjelman mukaan hallitus sitoutuu vähentämään lasten, nuorten ja perheiden pahoinvointia ja syrjäytymiskehitystä. Lapsiperhei-

den köyhyyttä vähennetään ja eriarvoistumiskehitykseen puututaan parantamalla lapsiperheiden taloudellista asemaa. Tähän liittyen hallitusohjelman mukaan nostetaan lapsilisän yksinhuoltajakorotusta 10 eurolla kuukaudessa vuoden 2008 alusta lukien. Yksinhuoltajakorotus olisi siten nykyisen 36,60 euron sijasta 46,60 euroa lasta kohden kalenterikuukaudessa. Tämä merkitsisi noin 27 prosentin suuruista korotusta lapsilisän yksinhuoltajakorotukseen.

Yksinhuoltajan lapsesta lapsilisä maksetaan korotettuna myös silloin, kun lapsi on laitos- tai perhehoidossa ja lapsilisä maksetaan kunnalle, sekä silloin, kun lapsilisä maksetaan 15 vuotta täyttäneelle lapselle itselleen. Siten edellä mainittu yksinhuoltajakorotuksen nostaminen 36,60 eurosta 46,60 euroon lasta kohden kalenterikuukaudessa koski myös näitä tilanteita.

2. Esityksen vaikutukset

2.1. Julkistaloudelliset vaikutukset

Lapsilisää maksetaan alle 17-vuotiaista lapsista. Vuonna 2008 arvioidaan lapsilisiä maksettavan kuukausittain keskimäärin 1 028 200 lapsesta. Yksinhuoltajien lapsia näistä on noin 160 000. Yksinhuoltajalle lapsilisä maksetaan korotettuna. Lapsilisää saavia perheitä arvioidaan vuonna 2008 olevan noin 565 000.

Vuonna 2006 lapsilisämenot olivat Kansaneläkelaitoksen tilaston mukaan 1 419 420 000 euroa. Vuoden 2007 talousarvioon on lapsilisien maksamista varten osoitettu 1 403 600 000 euroa.

Lainmuutoksen johdosta lapsilisämenojen arvioidaan lisääntyvän vuositasolla 18 800 000 euroa. Lisäys on otettu huomioon valtion talousarvioesityksen momentilla 33.10.51, jonka loppusumma on 1 433 400 000 euroa.

Luvut eivät sisällä Ahvenanmaalla asuvien lasten lapsilisiä, jotka maksaa Ahvenanmaan maakunta.

2.2. Vaikutukset perheiden asemaan

Esitys lisäisi lapsiperheille kohdennettuja tulonsiirtoja. Lapsiperheistä yksinhuoltajaper-

heiden taloudellisen tilanteen kehitys on ollut keskimääräistä heikompaa. Esityksellä parannettaisiin yksinhuoltajaperheiden taloudellista asemaa.

Yksinhuoltajissa on sekä naisia että miehiä, vaikka valtaosa yksinhuoltajavanhemmista on naisia. Ehdotettu lakimuutos koskee kuitenkin tasapuolisesti kaikkia yksinhuoltajia riippumatta sukupuolesta, joten esityksellä ei ole sukupuolen perusteella eriytyviä vaikutuksia.

3. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä sosiaali- ja terveysministeriössä. Valmistelun yhteydessä on kuultu Kansaneläkelaitoksen edustajia.

4. Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2008 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

5. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2008.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

lapsiliselain 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 21 päivänä elokuuta 1992 annetun lapsiliselain (796/1992) 7 §:n 3 ja 4 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 1226/2003, seuraavasti:

7 §

Lapsilisän määrä

Yksinhuoltajan lapsesta lapsilisä maksetaan korotettuna 46,60 eurolla kalenterikuukaudessa. Yksinhuoltajalla tässä laissa tarkoitetaan lapsilisän nostamiseen oikeutettua henkilöä, joka ei lapsilisän maksukuukauden alkaessa ole avioliitossa tai joka ennen maksukuukauden alkua on muuttanut puolisoitaan erilleen yhteiselämän lopettamiseksi. Yksinhuoltajana ei kuitenkaan pidetä henkilöä, joka avioliittoa solmimatta jatkuvasti elää yhteisessä taloudessa avioliitonomaisis-

sa olosuhteissa toisen henkilön kanssa.

Jos lapsi on 11 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla laitostai perhehoidossa ja lapsilisä maksetaan kunnalle taikka jos lapsilisä 12 §:n 1 momentin nojalla maksetaan lapselle itselleen, lapsilisä on 100 euroa kalenterikuukaudessa. Yksinhuoltajan lapsesta lapsilisä kuitenkin maksetaan korotettuna 46,60 eurolla kalenterikuukaudessa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 13 päivänä syyskuuta 2007

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Peruspalveluministeri *Paula Risikko*

*Liite
Rinnakkaisteksti*

Laki

lapsiläilain 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 21 päivänä elokuuta 1992 annetun lapsiläilain (796/1992) 7 §:n 3 ja 4 momentti,
sellaisina kuin ne ovat laissa 1226/2003, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

7 §

Lapsiläilän määrä

Ehdotus

7 §

Lapsiläilän määrä

Yksinhuoltajan lapsesta lapsiläilä maksetaan korotettuna 36,60 eurolla kalenterikuukaudessa. Yksinhuoltajalla tässä laissa tarkoitetaan lapsiläilän nostamiseen oikeutettua henkilöä, joka ei lapsiläilän maksukuukauden alkaessa ole avioliitossa tai joka ennen maksukuukauden alkua on muuttanut puolisostaan erilleen yhteiselämän lopettamiseksi. Yksinhuoltajana ei kuitenkaan pidetä henkilöä, joka avioliittoa solmimatta jatkuvasti elää yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa toisen henkilön kanssa.

Jos lapsi on 11 §:n 1 momentissa tarkoitulla tavalla laitos- tai perhehoidossa ja lapsiläilä maksetaan kunnalle taikka jos lapsiläilä 12 §:n 1 momentin nojalla maksetaan lapselle itselleen, lapsiläilä on 100 euroa kalenterikuukaudessa. Yksinhuoltajan lapsesta lapsiläilä kuitenkin maksetaan korotettuna 36,60 eurolla kalenterikuukaudessa.

Yksinhuoltajan lapsesta lapsiläilä maksetaan korotettuna 46,60 eurolla kalenterikuukaudessa. Yksinhuoltajalla tässä laissa tarkoitetaan lapsiläilän nostamiseen oikeutettua henkilöä, joka ei lapsiläilän maksukuukauden alkaessa ole avioliitossa tai joka ennen maksukuukauden alkua on muuttanut puolisostaan erilleen yhteiselämän lopettamiseksi. Yksinhuoltajana ei kuitenkaan pidetä henkilöä, joka avioliittoa solmimatta jatkuvasti elää yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa toisen henkilön kanssa.

Jos lapsi on 11 §:n 1 momentissa tarkoitulla tavalla laitos- tai perhehoidossa ja lapsiläilä maksetaan kunnalle taikka jos lapsiläilä 12 §:n 1 momentin nojalla maksetaan lapselle itselleen, lapsiläilä on 100 euroa kalenterikuukaudessa. Yksinhuoltajan lapsesta lapsiläilä kuitenkin maksetaan korotettuna 46,60 eurolla kalenterikuukaudessa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.